

Liite raporttiin ”Turtosen tilan inventointi”

Turtosen alueen säilynyt rakennuskanta

Turtosen pihapiirissä on tällä hetkellä viisi rakennusta

- päärakennus
- aittarakennus
- entinen sikala
- kalustovaja
- autotalli

Päärakennus

Päärakennuksen runko on ainakin osittain vuodelta 1848.

1920-luvulle tultaessa (kuvat 1-2) oli rakennuksessa jo pohjoispään poikkiosa rakennettu. Rakennus oli hirsirunkoinen, vuoraamaton ja siinä oli pärekatto. Vanhin osa oli vapaasti ladottujen kivitolppien varassa (tupa, kamari ja eteinen), mutta lajennuksessa oli jo hakattu umpikivisokkeli. Myös ikkunajako muuttuu 6-ruutuisesta ruotsalaismallista venäläiseksi T-ikkunaksi laajennuksen kohdalla.

Kuva 1. Rakennuksen vanhin osa ruutuikkunoineen ja luonnonkiviperustuksineen. Kuva 1920-luvun alusta. (omistaja Antti Turtonen)

Kuva 2. Rakennus sisäpihan puolelta. Poikittainen laajennus oikealla. Huomaa hakatut kiviset umpisokkelit ja T-ikkunat. Kuva 1920-luvun alusta. (omistaja Antti Turtonen)

Nykyisen muotonsa rakennus sai 1922. A.F.Eräsén laatimien suunnitelmien pohjalta rakennettiin koko rakennukseen lisäkerros. Pohjoisiipeen rakennettiin mansardikattoinen korotus ja myös eteläsiiven kattokulmaa muutettiin niin että sinne saatiin yksi asuinkerros lisää.

Rakennuksen julkisivut rapattiin 1920-luvun klassismin ihanteiden mukaisesti. Katto katettiin tiilellä. Rakennuksen julkisivut ovat kartanomaiset ja pohjoisjulkisivu muodostaa hienon symmetrioiden kokonaisuuden päätulosuuntaan päin.

Kuva 3. Rakennus nykymuodossaan. (Valokuva Lasse Kosunen)

Kuva 4. Julkisivu päälähestymissuuntaan. (Valokuva Lasse Kosunen)

Omistajat ovat pitäneet hyvää huolta rakennuksesta ja sitä on peruskorjattu säännöllisin väliajoin. Viimeisin laajempi peruskorjaus tehtiin 1970-luvulla.

Rakennusta on korjattu pieteetillä ja kukin vuosikymmen on jättänyt siihen oman "kerrostumansa". Sisätiloista merkittävin on lähes alkuperäisessä asussa oleva väentupa. Se on kulttuurihistoriallisesti ja arkkitehtonisesti merkittävä sisätila Tampereella. Muut tilat ovat karakteriltään 1920-70 luvun asuissa ja huonetilajako pääosin 1920-luvulta.

Kuva 5. Tupa nykymuodossaan. (Valokuva Lasse Kosunen)

Päärakennus on kulttuurihistoriallisesti, ja maisemallisesti merkittävä säilyttämisen arvoinen kohde.

Aittarakennus

Aittarakennus on perimätietojen mukaan 1800-luvun alusta. Rakennus on hirsrakenteinen. Pääosin rakennus on muotokielestään päätellen 1900-luvun alkupuolelta. Pohjoispuolen päätyosa on todennäköisesti vanhempi kuin eteläpääty. Rakennus on hyvin säilynyt.

Kuva 6. Turtosen pihapiiriä 1927. Vasemmalla aittarakennus. Taustalla navetta. Navetan ylinen paloi 1936 ja rakennus purettiin 1950-luvulla. Oikealla päärakennuksen uusittua nurkkaa.

Kuva 7. Aittarakennus kesällä 2005. Rakennuksen oikeanpuoleinen pääty oli tallina ja sen vieressä oli tallipojan asunto. Keskisiivessä sijaitsi tallipojan asunnon ohella lihapuoti ja jauhopuoti sekä pakari ja maituhuone. Vasemman puoleinen osa oli makasiini. (Valokuva Lasse Kosunen)

Kuva 8. Aittarakennus takaapäin. Vasemmalla vaunu- ja rekivaja sekä ovet tallin ylisille. Keskiosassa sijaitsi pakari ja maitohuone. Oikealla ovi makasiiniin. Taustalla autotallirakennus. (Valokuva Lasse Kosunen)

Päärakennus ja aittarakennus muodostavat yhdessä kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti merkittävän säilyttämisen arvoisen kohteen.

Entinen sikala

Sikalarakennus rakennettiin 1953. Rakennusta laajennettiin 1968. Rakennuksella ei ole kulttuurihistoriallista merkitystä. Sen purkamisella luodaan mahdollisuudet nykytilannetta paremmalle ympäristökokonaisuudelle.

Kuva 9. Sikala kesällä 2005. (Valokuva Lasse Kosunen)

Kalustovaja

1969 rakennettu kalustovaja on suurehko kevytrakenteinen rakennelma, jolla ei ole rakennussuojelullisia arvoja. Se voidaan purkaa.

Kuva 10. Kalustovaja kesällä 2005. (Valokuva Lasse Kosunen)

Autotalli

Autotalli on vanha vaja joka on myöhemmin muutettu autotalliksi. Se sopeutuu hyvin päärakennuksen ja aitan muodostamaan pihapiiriin.

Kuva 11. Autotalli kesällä 2005. (Valokuva Lasse Kosunen)

Yhteenveto

Turtosen tilan pääarakennuksen ja aittarakennuksen muodostama pihamiljöö on ajallisesti kerrostunut ja hyvin säilynyt ympäristökokonaisuus. Tämän tyyppisiä miljöitä on Tampereen kaupunkiasutulla alueella vähän. Turtosen pihapiiri on ajallisesti moniulotteinen muistuma kaupungistumista edeltäneestä asumis- ja maanviljelyskulttuurista, ja sen vuoksi säilyttämisen arvoinen kohde.

Tampereella 01.08.2005

Lasse Kosunen
arkkitehti SAFA

Lähteet:

Antti Turtosen haastattelut kesällä 2005.

Turtosen valokuvat ja piirustusarkisto. Arkistossa löytyy päärakennusta koskevat sinikopiot Eräsen julkisivusuunnitelmista, ovikaavioita, ikkunakaavioita ja joitakin rakennedetaljeja. Pohjapiirustuksia ei löytynyt,

"Tampereen kantakaupungin rakennuskulttuuri 1998" Marjatta Leskinen ja Juha Jaakkola 1998

"Turtosen tilan inventointi" Tampereen kaupunki, Kaavoitusyksikkö, Hanna Sunelan selvitys 6/2004 lähdeluetteloineen.